

Edícia
PÔVODNÁ TVORBA

Anna RĀU-LEHOTSKĀ

NESÚLADY

Vydavateľstvo

Ivan Krasko

Nadlak, 2014

Vydavateľ:
Vydavateľstvo *Ivan Krasko*
ul. Independenței č. 36, 315500 Nădlac, župa Arad, România

Edícia:
Pôvodná tvorba

Za vydavateľa:
Ivan Miroslav Ambruš

Zodpovedný redaktor:
Ivan Miroslav Ambruš

Počítačové zalamovanie:
Ján Šušlák

Ilustrácia na obálke:
Michal Ďurovka

Tlač:
S. C. Carmel Print & Design S. R. L. Arad

S finančnou podporou
**Úradu pre Slovákov
žijúcich v zahraničí**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RĂU-LEHOTSKÁ, ANNA

**Nesúlady / Rău-Lehotská Anna. - Nădlac : Editura Ivan
Krasko, 2014**

ISBN 978-973-107-097-1

821.162.4-1

© Vydavateľstvo *Ivan Krasko*, 2014

ISBN 978-973-107-097-1

Prízraky

Naklonené múry ustrnuli
v rozpínajúcich sa tieňoch
beštráňov
Zvonku iba omietka
občas odpadáva
na papuče starcov
krbáľajúce sa po popraskanom
asfalte chodníka
Zvnútra iba prízraky
v čiernych ručníkoch
vážne merajú svet
z hompáľajúcich sa
fotografií
Kostolné hodiny vyleteli do neba
Z aleje cintorína
sovy nariekajú

Skaly

Zabudnuté spoločenstvo
Aké zvýšenie platu?
Aký plat?
Mama domáca, otec nezamestnaný
Kdesi vraj ktosi zháňa nádenníkov
skopať záhradu
Gumené papuče za 5,20 lei
viac blata ako gumy
naháňajú vydratú loptu
Chlapcovi zasa nohavice?
Veď aj vlni si mu kúpila
Unavene kypiaca kaša na šporáku
a odvčera zvýšené pečené krumple
(zaváňali potuchlinou)
A zasa jeden večer zatvára viečka
s jednookým mackom pod pazuchou
Vysnívaný svet chorľavie
a chlapec sám vo svojom
poplátanom brnení
sa pomaly premieňa na skalu

Morálny príkaz

Pominula sa jar
a nenafotila som si
našu rozkvitnutú jabloň

Pominulo sa leto
a vôbec som si
nezaplával v jazere

Pominulo sa leto
a nedočítala som
priateľkin Júliin
najnovší román
o planéte menom *Libazar*

Pominula sa jeseň
a nechtyl som
veľkú rybu

Pominula sa jeseň
a nedopísala som
zbierku básní

Pominie sa zima
a v skrehnutých prstoch
ti zostanú
nie ontologické kategórie
ani vládne doktríny
ale premárnené okamihy

konkrétne miesta a veci
nechcené aj chcené...
Ako morálny príkaz
penikajúcej jari

Detektívka

Je hodina zeleného čaju
Triesloviny a seriál
Čaj tobôž zelený
Len láskavo pripravený
Obdarúva zmysly
Gauč a šálky
Psst... začína Sherlock
Zhasni lampu
Mystérium sa zahaľuje
Do pariacej lahôdky
A ja ťa vidím
A ja sa vidím
O desať rokov
O päťdesiat rokov
Babi dáš si s nami šálku čaju?
Takého aký len ocko vie pripraviť

Takmer nič

Izba sa zvečerila
Odkláňam dotieravé metafory
rukou ktorá kedysi písala
subtílne básne
Hrám karty
so šialenými tónmi rádia
za vlhkou stenou
a necudnými vzdychmi telenovely
za druhou vlhkou stenou
paneláka
Hmlu ani lampáš nepresvieti
Pred spaním ma kolíšu
zamrznuté krídla
padajúcich havranov
Vydraté kolieska zošúverených hodín
prestávajú rátať časy aj nečasy
Navzdory vyhlodaným
labyrintom spomienok
sa uisťujem
že už mi ťa
takmer nič
nepripomína

Sprisahanie daností

Vo svete rozprávok
sa roztvorila zlatá brána
celá zhrdzavená
(vše aj zlato zhrdzavie)

Vo svete námorníkov
krútnava zdrapila prízračný koráb
a vyplula len rahno bez plachiet
(neľudský smiech preťal hmlu)

Vo svete vojen
urputná bitka sa práve stáva
návestidlom chýliacej sa tragédie
(spojenecká zmluva stroskotala)

V mojom počítači
na mojom monitore
sa v krčoch zjavuje báseň
(v stredobode tvojho nezáujmu)

Letargická báseň

Kováčsky mlat
udiera do bubienkov
Skamenená v modrom svetle neóna
čakám odpovede
Alebo len otázky?
Nájdí mi zámienku na odchod
(eskamotáž so slovami...)
Možno odídem
aj tak sa už všetko vymyká
môjmu chápaniu

Armageddon

Krkolonné slová
ktorými vykladač tlmočí
moju triašku
sú len dosvedčením
mojich zatúlaných výkrikov
a predzvesťou
všetkých okamihov
v ktorých zas všetko pochopíš
naruby

Večer čo večer

Večer čo večer
keď ticho zošedivie
a nejasné tvary pravdy
sa zvíjajú nad hlavami
vzdávam sa
tupých slov
a ako hračka živlov
vstupujem do tmy
naverímboha

Chcem

Chcem sa uchýliť
do vône čerstvo nakosených básní
Chcem sa vyhľadať
za obzorom napísaných slov
Chcem zašumieť
v listujúcich krokoch
Chcem splynúť
s kúdoliacim prachom
aj pachom
(ešte) neprečítaných kníh

Ťažké slovo

Na hladine skorého večera
padajúce slovo tvorí kruhy
Kruhy sa rozbehnú
zažblnkajú
a stíchnu
No ťažké slovo
sťažka klesá
skorým večerom
múti a motá
brodí sa a hatí
Chvíľku zaváha
a sťažka dopadá
na dno skorého večera
Potom je už ticho

Nepatrný detail

Horkastý úsmev,
zdanlivo nepatrný detail.
Na konci trápneho ticha
povzdych ako výkričník.
Krehkosť sme zaodiali
do hlučného panciera smiechu.
Intenzívne svetlo poludnia za dverami
pokorilo zmätenú temnotu rozčarovania.
Nič sa nestalo, všetko je v poriadku.
Môžeme ísť.

Tancovačka

Šušťavé róby, krivky, klebety

hmýria farbou a vôňou.

Útržkovito a hmlisto

prichádzajú tváre.

Na rozhraní ilúzie a čudných tieňov

zaznelo čembalo.

Magická hra vidín ustrnula,

začína tancovačka.

Víchrice

Nápor víchrice,
pod bránou schúlený kamelot
so sinavými perami.
Krivolaké blesky skrotili prítmie,
zadunela rozsekaná ozvena.
Ako biče plieskajú okenice,
kalné pramienky plombujú výmole.
Skrýli sme sa pred dažďom
ako pred zlým snom
pod miniatúrnu striešku
a dotýkame sa
zmoknutej kože budovy.
Poplatili sme si vinu až do konca.
Mohlo by už prestať.

Vahadlo

Zhnuté vahadlo zlyhalo
a nezodpovedne zhodilo vedro do studne.
Voda vytryskla a podlo ho prehltila.
A potom moja zbabelosť
vtesnala dokmášané city do kompromisu
a tie v ňom utonuli.
Zablúdená lastovička,
hľadám oázu zabúdania.

Stretnutie

Ticho spriesvitnelo,
mäkké kroky preťali tmu.
Rozmazaná kontúra
spektrálneho tela
ma ohúrila prívalom
známej voňavky
a plamienok radosti
obkolesil úžas
nečakaného stretnutia.
Zadĺžená som osudu,
či všednej náhode?

Rozsnežím sa

Nezmerateľné ticho
pokrylo holinu.

Vločky, ako vianočné pozdravy,
sa prebelievajú šíravou
a usmievajú sa mi
ako bláznovi.

Asi sa rozsnežím,
lebo sneh je nákazlivý.

Preludy

Ľadovatie dych
a telo záhady spriesvitnelo
Vrtošivá inovat'
pokryla mrzké kýpte haluzia
Mrazivé preludy iskrivých diamantov
blikocú v skrehnutých rukách
a tak nečujne sa roztápajú
až sa z tej tíšavy
človek môže pomiasť
Za oknom
prskavky sykajú

Zvonivé ticho

Hľadám hudbu
podvečernej tíše
kížem sa zľahka povetrím
a rozfukujem biele obláčky
každým výdychom
Zvonivé ticho si opiera hlavu
o moje plece
V pramienkoch sa stekajú
tóny do nemoty
a moja predstavivosť
nie je dosť bohatá
uvidieť falošný spev hmlý.

Pripozdieva sa

Lístie rokov zošedivelo
Z rozbitého okna
sa mi vnucujú
zamatové tiene
zádušnej piesne
Sledujem hmlu každodennosti
ktorá bolestivo naplňa ulicu
Pripozdieva sa
Musím sa rozhodnúť
medzi vždy a nikdy

Všetko vyrieknuté

Obsiahle, ale čudne ohraničené ticho,
schúlené za hustou oponou sna,
pritajilo dych.

Všetko vyrieknuté
sa dávno stratilo
a to, čo zostalo za výdychom,
vták na streche,
puklina v múre,
pomyselná príčina
odmlčania,
aj tak nikdy nič nezmení.
Vraciam sa nie do priznania,
ale do vábneho sveta
za zrkadlom času.

Priskrutkujem si

Priskrutkujem si
tvoj virtuálny obraz
aby mi bol vždy naporúdzi
Lupu už takto
ani nebudem potrebovať
Ved' aj tak
všetky omrvinky túžob
znetvorovala na kamene
a priestor medzi dlaňami
je beztak dostatočne veľký
objať schúlenú ilúziu

Zmrzačené otázky

Táto búrka
je len predĺžením
tvojej nevôle.
Hocijako, strachy utajené
v kútiku oka,
znásobené mdlou vôňou
mokrého haluzia,
sa utápajú
v besnom hromobití.
Opuchnuté nebo
ti pokorilo a zmrzačilo
húfy otázok.
Skrz dážď
sa dožaduješ odpovede,
na ktorú si už nikto
ani nespomína.

Zosúladenie

Stratili sme sami seba.
Rieky začali vytekať z mora,
nesčíselné oblaky
sa rozcválali temravou
a zohriali ju dožerava.
Až na zorení
sme sa zosúlادili
s vlastným obrazom.

O nepevnej vôli

Nedosažiteľný
ako klamlivá čiara horizontu
myslíš si, že vieš,
čo znamená
labilná rovnováha
strieborných kvapiek
stekajúcich sa po okne,
ale to, čo počuješ,
nebolo nikdy vypovedané
a to, čo vidíš,
sú len úlomky mojej
nepevnej-pevnej vôle
chvejúcej sa
na vzdialenom konci
pokušenia

Zadaždený večer

Ročné obdobia
páchnu vlhkou plesňou
Uzimená
som sa vtiahla do seba
Roztrúsené v mrholení
svätojánske mušky
si strácajú krídla
Zo sna mi vyklíčil kôň
ale aj ten
od veľkej samoty
pokrivkáva

Prelomené mlčanie

Nakratučko nasekané pravdy
a natenučko usúkané klamstvá
prelomili mlčanie
a rozdiveli sa.
Ich vulgárnosť
musím sama sebe
nejako odôvodniť.

Tvárou v tvár

Sledujem v zrkadle
obraz tvojho úsmevu
rozsypaného v čiernom nekonečne.
Každá črepinka si hľadá miesto
v dynamickom chaose zvukov a svetiel.
Chromatickú iróniu
ledva obsiahnem pohľadom.
Úlomky tónov sa zhmotňujú
do slov –
vzdialené očakávanie
s vypätím posledných síl.
Tvárou v tvár,
čas sa ukončil.

O stekaní slov

Z času na čas
ešte hľadám v očiach cudzinca
sny, ktoré sa mi
noc čo noc
šplhali až k tvári
No ony sa mi už nemo
stekajú pomedzi prsty
do zabudnutia

Súvislosti

Na palube
mojej pamäti
sa bláznivé súvislosti
desia v šerosvite
rozvíreného polosna
a nedokážem ich
rozriešiť.
Musím už zakotviť.

Splesnené slová

Zjavuješ sa mi
v mátoživom sne
a ospravedlňuješ sa
slovami krivými
ako lesík po búrke
slovami bez konkrétneho významu
Cez tiene a dym
prichádzaš do studeného vlhka
a do tmavého kúta
zhadzuješ
neplatné, dávno použité
splesnené slová

Rozhorčenie

Zanietene zhromažďuješ
rozhorčenia
v chvate sa freneticky
nechávaš opantať
čiernym pavúkom nevraživosti
v celom tom zmätku
vzbíkneš dokrvava
a slizký štráf
ohyzdnosti
zanechávaš za sebou
ako pamätihodnosť

Premľčané vyznania

Jakživ boli veci neodkladné
hrboľaté cesty
húštiny či záveje
jakživ bolo času málo
na trúfalosť
jakživ sme čakali na dozretie.
Až sa všetko ukradomky vytratilo
premožené časom...
Len premlčané vyznania
nám deravejú bytie.

Útroby pamäti

V útrobách pamäti
zvonkajú spiežovce spomienok.
Tajnými chodbičkami
si razia cestu k nočnej oblohe.
Hustú hmlu nostalgie
už možno krájať nožom.
Ustúpi azda len vtedy,
keď pamäť zošedivie.

Pri zászvite sviečky
sfúkni návej prachu
a rozhrň navršené bóle.
Na dne túžba špie.
Uhneť jej mäkké hniezdočko.

Narodeniny

Priblížil sa
étericky pomalými krokmi,
mítkvo a váhavo siahol na album.
Vzdychol ako zoťatý strom
a tiene tvár z albuma
sa zachveli.
Tak zas sme o rok starší.

Maska

Ľakám sa každého ticha,
ktoré ma objíme v tmavej noci.
Ľakám sa prichádzajúcich,
odchádzajúcich krokov,
pretekajúceho mávania krídel,
aj vzdialeného ohňostroja.
Ale najviac sa ľakám polnoci,
keď si maska,
čo mi zahaľuje vnútrajšok,
stratí čarovnú moc.

Nevyplnená veštba

Veky pretiekli
a preklenuli rozhranie
slasti a bolesti
domnienky a zrady
Toľkokrát vhlbená
do tajomna zdania
som odomkla starobylé dvere
ale aj toľkokrát som ťa zaprela
až sa vitráže mojich pamätí
rozdiveli v hlučnom kolobehu
Veštba sa nevyplnila

Tiene ruín

Kľučiar už overil všetky vchody
zamkol poslednú bránu
hovorím ti
toto je posledný list
ktorý odo mňa dostaneš
mojim slovám
viac neporozumieš
tmavé chodby zámku
zamrzli
múry zahalila inovať
už len po rokoch
budeš smieť navštíviť
tiene ruín

Aritmetika

Nikdy si nepospomínam,
koľko vidín ma oklamalo,
ani koľko nočných môt
mi prerušilo spánok.
Neviem ani,
koľkokrát som si sama
urobila naprotiveň.
Ale jasne si spomínam
na každý plachý trilok
môjho vnútra,
okúzleného
tvojím priznaním.

Amulet

Vytryskla fontána,
keď si mi vstúpil bosky do sna
a nezodpovedne ma preinačil.
Odvtedy si nosím
(ako amulet)
zvitok tvojich smiechov
vo vrecku.

Predstav si

Predstav si to absolútne ticho
horské zvery skryté v pelechu
Spomedzi všetkých tieňov
len mátanie spomienok
tých nehmatateľných svedkov
sa trbliece pomedzi stromy
S vtákmi vo vlasoch
vyletím
jediným hlasitým
mávnutím krídla

Navečer o deviatej

Je deväť hodín večer
krákajúci krdel' vrán
rozprýštené lúče
presvecujú purpur nad nami

A noc sa pomaly psuje
prikráda sa chmárava

Je deväť hodín
Obloha zababušená
v čiernom kožuchu

Je už deväť
mráz hryzie a stráca sa v temrave
Navzdory víchru čakám

Rozzúrená pieseň sveta
vyteká z pórov
a zamŕza v októbrovom zimne

Prízraky sú tu
iba z pochabosti
len mráz je reálny

Čakám
Deväť hodín zostáva
Natrvalo

Súkolesie času

Okrem východu a západu,
vdychu a výdychu,
zvuku a ticha
hľadám aj nejakú inú cestu,
ktorú treba náležite preskúmať.
No až keď stratím trpezlivosť,
pobadám,
že ozubené súkolesie času
tiká aj naďalej
stále rovnako.

Krátky dolet

venovaná pamiatke Adama Suchánskeho

Na dlážke, dohúžvaný papier.
Za oknom, návesť búrky.
Prvý cícerok sa steká po skle,
nebývalá zima mnou drgľuje.
Skrehnutá sa uchylujem
do šelestu hárkov
a nechápem,
prečo vše súcno máva
taký krátky dolet.

Prehĺbený kaňon

venované pamiatke Ondreja Štefanka

Ani neviem, ktorým d'ahom
je tvoj panteón.
Viem len,
že preliačina poézie
si nenásytne prehĺbila kaňon
a nezmerná jazva
vytvorila most
medzi jednou a druhou bolesťou.

Dospelosť

Deň čo deň ma obklopuje
svet rozčesnutý napoly,
biely úsmev i smiech hyeny,
jednoznačnosť dieťaťa
a úlisnosť podliaka,
sladkobôľne spomienky
i tvrdá realita.
Kedy som dospela?

Výlet

Navigujem mesačný koráb
zahviezdenou oblohou
bez žiadnej
časopriestorovej kolízie
Navigačným prístrojom
sú mi tvoje čierne zrenice
Stvárať akrobatické kúsky
pranič sa nebojím
Na každej križovatke
dávam prednosť vlasaticiam
obchádzam stálice
prefičím okolo planét
sfúknem astrálny prach
zoskočím zo zenitu
a hurá, som doma

Chmárava

Bežím v ústrety východu slnka,
vlasý mi rozčucháva bríza.
Zabáram sa do napáchnutého piesku
pomedzi smeti nahádzané s dešpektom.
Navzdory mojej túhe po idyle
svet obchvátila ťažká chmárava.
Zázrak je skrytý v nedohľadne.

Podstata

Pozvliekam si clivotu
po kúskoch
ako cibuľové šupky
až kým sa nedostanem
po jadro
Clivota sa rozláme
a ja sa z nej
pomalinky povyparujem
tajne si vezmem so sebou
krivé sľuby
a rozhádzem ich do prachu
Poprepchávam sa
cez pukliny
a zakorením sa
do nového stromoradia

* * *

zvliekam si šupky
clivoty
a nie a nie sa dostať po podstatu

Vír

Slová a verše

apokryfné sekundy môjho večera

víria v potutvárnej krúťňave

a nenápadne si vytrácajú význam

Slová a verše

holé a šialene zauzlené nitôčky

môjho dňa každodenného

ťahajú za sebou

šálku kávy

televízor s nanič programom

nočnú skrinku s masťou proti reume

aj reumu v každom kĺbe

Slová a verše

trosky môjho životopisu

Slová

Ked' ťa už nespoznávam
ked' už ničomu nerozumiem
zababuším sa do objatia deky
sklízne pod prikrývku
bezmocnosti
Zmätená si zhľadúvam
moje ďalšie ja
tie šľachetnejšie a čipernejšie
súcejšie nájsť
náležité slová
udobrenia

Túžba

Chcem mať deväť životov
ako mačka
ale taká neplemenná
(čistokrvné vraj majú
chúťatká
iba sedem)

Mágia I

Ako divný veštec
čítaš mi z dlane každé mlčanie.

*Čiara srdca má tvar polmesiaca,
ale je celá potrhaná –
vlečieš si za sebou
zničené vzťahy.*
Nevlečiem, zapadli už prachom.

Čiara hlavy má na konci vidlicu...
To je len podoba môjho
vytrhávania sa z pút,
do ktorých som sa nevedomky vtesnala.

Čiara osudu...
Toho zaslúženého, či toho nezaslúženého?

Čiara života je zbrázdená...
Nič mi už nezjavuj.
Sama chcem dovidieť
pod povrch dopichaných dní,
znova a odznova
vyberať z nich ívery.

Mágia II

Zadrž si
všetky tajomstvá,
ktoré si si odo mňa vymámil.

*Zlúčim ich, zahustím
a skryjem do šperkownicy.*

A teraz poďme radšej domov,
deň už pokľakol
na pokraji sna.

Prečo sa tak ponáhľaš?

Medzi dvoma nadýchnutiami,
medzi dvoma pohľadmi
tma už robí piruety.

Si to naozaj ty?

Som to ja,
narodená vo všetkých znameniach
tvojho zverokruhu.

Nič také

More sa nedoplazilo
k oáze pokoja
Nespochybnilo
chodníček
ktorým denne kráčam
Nevyplavilo telo sirény
Brány vytrženia
sa neodmokli
Počítam okamihy
medzi reálnym a virtuálnym
Žiadna nirvána ma neprichýlila
Očakávaný okamih nenadišiel
K zázraku nedošlo

Upratovanie

Tichotemné kufre na povale
zakopané v tmavej pavučine
sa rozpúšťajú na prášok
Pleseň trhá zažltnuté obálky
Minulosť sa prebúdzá
prevaľuje na druhý bok
a tmavým dychom sfukuje
hnilobu
Vyprázdňujem si
krabicu tajomstiev
do smetného koša

Bežný obrad

To, čomu bežne vravievame
ráno

Letmo pozorujeme
jeho nejasné obrysy
Uponáhľaní sotva vnímame
prinášanie ohňa
ale inakšie si ho azda
ani predstaviť
nevieme

Východ slnka
si dennodenne zapisuje
červeným atramentom
našu prítomnosť

Nuda

Ráno
keď je už celé mesto na nohách
sŕkam čiernu kvapku
malými dúškami
na balkóne pri stolíku
ktorý vraj nijak nebol potrebný
pod našou strechou

*(Kde by si si teraz
kus chleba položil, há?
Kde by si si dušu usadil?)*

Vdychujem tvoju zaoblenú vôňu
cítim ťa od hlavy po päty

*(Nespochybňuj merizmus
mojej výpovede)*

Pozerám sa
na náhliacu sa motyku na bicykli

*(Čvirikajúci vrabec
dostal chrípku)*

Nemyslím na nič
ani na
synekdochické obrazy
či ich otáznu funkciu
v tejto básni

Hmla

Za kolegom I. P.

V hmle ťaživej a lepkavej
ako vykysnuté cesto
zostupujeme k plaziacej sa kompe
okolo ktorej krúži hustá čerň
Tichý šplechot vody jej umýva
sčernuté dosky
a každý úder vlny
nám deraví pokožku dofialova
Z dopichaných tvári
presakuje slizká hmla
stekajúca sa nám dolu krkom
Po klzkej kývajúcej sa doske
vchádzame do tmy
Koleso sa rozkrúti
a lano sa mykne
Kompa zastene
a vlny sa prevalia
na druhý bok
Z čiernej Maruše sa dvíhajú
ako anjeli
biele kúdole pary
Pred nami temrava
za nami len reflektory auta
pretínajú úzkosť
Hitchcockovská atmosféra
nám preniká
pod čierne sviatočné kabáty

a rozochvieva nás
Blížime sa
k majestátnej topoľovej hore
na druhom brehu
kde nás už nikto nečaká

Rozhovor

Sedím na lavičke
čo zapustila korene
v tmavom parku.
Dlhánske tiene
prepletajú bosými nohami
kľučkujú po tráve
a súrne sa ťahajú
od červeného západu

Na náprotivnom búrľavom strome
(ani len pomenovať ho neviem)
sivá sova
rozospato mykla hlavou
a ukradomky mihla na mňa
- *Vyjasni mi, múdra sova*
(pokúšam sa nadviazať s ňou rozhovor)
či mám ešte
dostatok času v mojom priestore
a dostatok priestoru v mojom čase?

Sivá sova
ma len meravo sleduje
a ani brvou nepohne
Poslušne sedím a čakám
múdra odpoveď múdrej sovy
Už sa hviezdy začali roztáčať
keď sivá sova
znovu mykla hlavou:

- A čo ti ja viem?
Ja som len
sprostá sova
s vypúlenými očami
Maj sa tu dobre
ja si idem loviť myši...
Fuj, či sa mi hnusia!

Tu

Kľudne choď...
Alebo sa vráť...
Ži si nerušene svoj kolobeh
Riavu
mojej rozvodnenej prítomnosti
aj tak nezastavíš
Len si ma skryješ
pod inou podobou
Lebo už je to tak
tu som si ťa vymyslela
Tu sa to všetko začalo

Čakanie

Skôr než si povytŕham trne
skôr než polená spopolnatejú
ešte si doprajem rok
čakania

Veď viem, ako sa vravieva:

Za rok možno aj slona naučím lietať...

Veď aj môjho dobrého známeho

Íra narodeného v Škótsku

som naučila bezchybne vyrieť

slávnu vetu

L'ala ho, papľuha, ogrcal mi krpce

Ústup

Chvatom ustupuješ
vyšklbávaš mi
spod nôh
kolísavé tiene bez odpovedí
Ľudia aj fresky aj sochy
sa rúcajú z obidvoch strán ulice
do hĺbky tvojich šľapají
Do guľôčiek dažďa
sa vnútilo šero
Nadišiel čas
sňať si okuliare

Dejiny

Zo súpera sa stal nepriateľ
z nepriateľa milenec
z milenca had
Adam podal Kleopatre jablko
Dejiny sa posunuli
o ďalší závit dopredu

Návrat

Hlas ti znejasnel
pohľad zneistel
nohy sa ti premenili
na korytnačky
Slovo
čoraz ošúchanejšie
spustošené na tisícero spôsobov
sotva sa dovliecť môže
ku schodíkom niekdajšej
zamatovej piesne
Len vo sne
čoraz zriedkavejšie
strieborný príbor zacvendží
pretne majestátne ticho
kráľovskej večere
Na pár chvíľ
vraciaš sa do básne
ako domov

Apokryfný november

Lahostajne a veselo sneží
Tá istá pokrkvaná skl'účenosť
odumretého lístia
ibaže teraz v bielom závoji
Vyhladnutý túlavý pes
vetrí stopu
dobráka so suchým chlebom vo vrecku
Inventúra jesene
čo sa ukazovala byť zhovievavou:
Kdeže nám je tá lopata?

Ravnobežné cesty

Stromy pri ceste
odvial neúprosný vietor
Ochrnuté stípy
obklopené vysušenou
ježibabou gul'atohlavou
blúznia o svojej dávnej sláve
Pochodeň rozsieva tmu
bezokým pútnikom
Bočiace srdcia
nami mlčky pohrdajú
Naše ravnobežné cesty
nesú vpečatený bil'ag
nezmyselných víťazstiev

Votrelec

Keď sa navráti
zbaví sa svojej spustošenej tváre
a ako vtrelec
prepožičia si tvoju
priesvitnú tvár
Bude sa podobať tebe?
A či jeho pohľad bude ešte nevraživejší
a jeho hlas ešte studenší
a jeho úškl'abok ešte cynickejší?
Budeš to ty?

Prisúdené bremeno

Sochy zarieknuté v parku
– bizarné znamenia
zašlých čias –
sochy každá sama so sebou
každá pre samu seba
vystierajú k okoloidúcim
v tmavých nociach
vo vratkej rovnováhe
rozkonárené ramená

Babka s dvanástimi pármí očí

Babka v čiernom ručníku
posypanom zelenými lístkami
a drobnými červenými bodkami
zvíera košíček malín v náručí
Babka zahalená v ručníku
s milým úsmevom
a veselým pohľadom
sa roztvára napoly
a vydáva inú, menšiu babku
a tá inú
a tá zasa inú

V mojej matrioške
ako v mušli
už len vlašajší vietor
prebýva

Úzkosť

Tvár nehybná ako maska
úsečne potvrdzuje
tvoje predtuchy
Stalaktity a stalagmity
vykvapkaných tichých nocí
ti veštia minulosť

Protest

Do puzdra
jeho hrčavej gitary
spadla minca
Gitara sa štiepi
hrče strieľajú na všetky strany
Ohľaduplný zametač
odiaty do hynúceho lístia
ho mlčanlivo zďaleka obchádza
Protest pokračuje
tiahlym kvíliacim spevom
muezína

Posolstvo

Chudorľavý pes
mi očucháva
topánky lavičku kabelku
– nič v nej nemám
ani len skyvu chleba
či včerajší rožok –
Spolu s vetrom
– alebo to bol len vietor –
mi donášajú v papuli
žltý zdrap novín
Čítam v ňom
boldom sprízvukovaný nápis:
„Nikdy nezabudneš na deň
čo vláči príťaž
mojej prítomnosti!“
Na zožltnuté posolstvo
medzitým
padá osuheľ

Odchod

Vravím ti:

„Neviem
čo všetko v sebe zatajuješ
ale ak zostaneš
vyryjem si ťa do kameňa
budeš mojou magickou runou
aj mojím ucelistením“

Ťahavými krokmi
odchádzaš do tmy
za oknom

Para
ktorú som prihrbená
na sklo nadýchala
sa rozrástla
a teraz sa zanovito
plazí za tebou

Z úzadia
bez ostychu
len tvoje doznanie
čoraz obludnejšie
presvitá

Zbavené istôt
groteskné absurdné prázdno
mi postačiť nemôže

Opevnenie

Bezdôvodne (alebo dôvodne?)
potíkam sa
mimo hradných brán
Srdce mi oblieha triaška
ťažkopádne preliezam mláky
v šmykľavom pološere
Brány môjho hradu
sa medzitým výšia
a most sa sklápa
Zvnútra som prázdna
nemohúca obeť
pominuteľných ilúzií
Slová zaostrené ako dýka
ma väznia za iným opevnením
Mám taký pocit
že som ťa nikdy nestretla

U Jonáša

Modrý dom
modré kachličky
modré obločnice...
Dlane visiace
z modrej podstaty žitia
Práca ukrytá
v navrstvených mozoľách
Práca navrstvená pod chodidlami
Vzopnuté kone preletujú
ponad ozrutné šúľky
Husi na streche sfúkli sviecu
v nemom zviazaní s roľou aj motykou
Na stole chleba rozvoniava

Trójsky kôň

Nazdávala som sa,
že z tvojich básní
si už len vrany
vijú hniezda.

Dúfala som,
že podzemné chodby
pohltila t'archu
tvojej ozveny.

Nevedela som,
že si zostal
mojím najslabším ohnivkom.

Rozgniavená nemota

Som onemelou notou
na šuštiacom papieri
tvojich osnov

Zacítil by si ma
počul by si ma
uvidel by si ma
jediným dotykom
len si pripomeň
bizarné znamenia
rozníavenej nemoty

Zašliapnuté sľuby

Každým nádychom
sa vzdáľuješ
do prchavej náruče
lákajúcej muziky
za múrom

Z bezodnej hluchoty
tvojich šľapají
vyrastá sivý prach

Začieram
do vyšedivených svedectiev
našich rozlámaných okamihov
a vzdorovito rátam
zašliapnuté sľuby

Jesenné pochybnosti

Listy zmietajúce sa
v kúdoli
po chvíľke váhavo
dopadajú na ďalšie listy
v takmer nepočutom šuchote
Medzi jedným a druhým vírom
je sotva miesto na ďalšiu jazvičku

Strach

Strhol sa vo mne strach
Vrtošivo mi prechádza
od ucha k uchu
ako prievan prázdnu architektúrou
Hlce ma bez rozvahy
Kírmim ho
roztrhanými synapsiami

Brodenie

Cez úzky prielez
medzi včerajškom a zajtrajškom
nič neodchádza
do zabudnutia.

Lútosť sa brodí cez otázky
a rozochvene sa riedi
s nevy povedanou nádejou.

Kto vyhrá pravotu?
Medzi včerajškom a zajtrajškom –
skoro žiaden rozdiel.

A zrazu – tieň na schodoch:
Si to ty?.....

„Zauzlené nitôčky“ svedectiev Anny Räu-Lehotskej

Anna Räu-Lehotská sa narodila vo sviatočný nedeľňajší deň – 17. mája 1964 v Nadlaku. Základnú a strednú školu absolvovala v rodisku. V štúdiách potom pokračovala na bukureštskej univerzite (fyzika – chémia). Po získaní vysokoškolského diplomu sa vrátila do Nadlaku, kde aj v súčasnosti učí v Teoretickom lýceu JGT. Je členkou Zväzu spisovateľov Rumunska. Svoje diela uverejňuje v rôznych periodikách i antológiách; zúčastňuje sa aj Chalupkovho Brezna, kde získala (aj) zlaté pásmo i Cenu Ministerstva školstva Slovenskej republiky (2009). V súčasnosti je jazykovou redaktorkou publikácií, vychádzajúcich vo Vydavateľstve Ivan Krasko v Nadlaku. Dodnes uverejňuje poéziu i prózu v časopisoch Naše snahy, Naše snahy plus, Dolnozemský Slovák, Rovnobežné zrkadlá, Ľudové noviny, Slovenské národné noviny, Etnismo a i., resp. pestuje aj publicistiku (najmä) na stránkach rôznych periodík v Rumunsku. Jej tvorba je uvádzaná aj v antológiách Medzi dvoma domovmi (2010, próza Studňa), Studienky (2014, próza Krištáľové kone) a Plášť bohyně (2012, sedem básní). Je aj editorkou: zostavila Bibliografiu časopisu Slovenský týždenník 1929 – 1932 (2003); k rozvoju slovenského písomníctva v Rumunsku prispela aj knižnou publikáciou s názvom Bibliografia časopisu Naše snahy 1936 – 1941 (2007). Prekladá učebnice i beletriu z a do rumunčiny či esperanta. Do esperanta preložila v spolupráci s Oldřichom Kníchalom výber z diela viacerých básnikov zo súčasného Rumunska s názvom Eño de niaj kri-oj – Ozveny po výkriku (1996). Tým vlastne „*priblížila tvorbu Slovákov v Rumunsku celému svetu*“ (J. Novák) a „*sprostredkovala kultúrnu výmenu*“ (D. M. Anoca).

Debutovala v druhom ročníku Variácií vekuprimeranými básňami (Na hodine, Prší – 1980). Neskôr v nich uve-

rejňuje ešte štyri krátke básne (Vír, Vodopád, Hra, Naše sny – 1981). Od štvrtého čísla však publikuje výlučne krátku prózu: týchto pätnásť textov neskôr zaradila do svojho knižného (prozaického) debutu.

V spomínaných básňach mladá autorka uviedla po-
city jej rovesníkov – študentov – na vyučovacej hodine (pars pro toto), ich každodenné ‚radosti‘, determinova-
né týmto mikropriestorom: skúšanie až do ‚oslobodzujú-
ceho‘ zvonenia. Určitý útek z tohto prostredia (hodiny) i
pred dažďom je však možný, prirodzený, oslobodzujú-
ci. Svedčí o tom aj pestrofarebná dúha ako stredobod
(brána) medzi realitou a snami/túžbami. Autorka sa pre-
to vyslovuje aj za potrebu prekročenia hranice gravitácie
a odnášania sa na vírivej rieke (byť v krivke víru). Ne-
konečná mladosť básnického ‚ja‘ je sľaby vodopád no-
vých myšlienok, snov – prirodzene, determinovaný ve-
kom. Na pozadí toho sa onen mladý človek vždy vie vy-
nájsť v živote aj vďaka svojmu elánu.

Môžeme však vysloviť tvrdenie, že autorka je primár-
ne prozaičkou, to však neznamená, že sa nevenuje aj
iným literárnym druhom. Znakom toho je aj fakt, že v sú-
časnosti vydala svoju prvú samostatnú zbierku básní.
Je teda autorsky nevyhranenou osobnosťou. Keď však
píše prózu, jej text „... je novým, ale súčasne aj iným dy-
chom‘ v literárnom prostredí slovenskej literatúry z Ru-
munska... z jej textov cítíme aj inú, generačne odlišnú
autorskú mentalitu, menej literátsku, väčšmi civilnú...“
(P. Andruška).

Knižne debutovala výberom 28 vlastných krátkych pro-
zaických prác s názvom Jedným dychom (1994). Kniha,
ktorá bola vlastne prvým zväzkom vydavateľstva v rá-
mci edície Pôvodná tvorba, svedčí o možnosti rozletu mla-
dej autorky. Zbierka je charakteristická „... tematicky veľ-
mi širokým rozsahom... Minipríhody zvýrazňujú autorkin
zmysel pre humor, prekvapivú motiváciu...“ (D. M. Ano-
ca). Räu-Lehotskej druhá kniha próz s názvom Zvitok
predsavzatí (2009) obsahuje 17 ‚mikropríbehov‘, v kto-

rých autorka rôznym spôsobom vyjadruje pocity svojich protagonistov (a tým zrejme aj seba samej). Jednotlivé tematicky rôznorodé príbehy sú emocionálne podopreté viacerými variáciami, avšak je v nich identifikovateľná autorkina snaha poukázať na citovú (ne)schopnosť ľudí v rôznych životných situáciách. Räu-Lehotská v nej senzibilne narába s jednotlivými textotvornými postupmi. Všeobecne sa konštatuje, že „... *jednak psychologická téma, jednak hľadanie oporného bodu mimo vlastného ja oprávňuje nás označiť túto knihu za vyjadrenie neoexpresionizmu, expresionizmu na začiatku druhého* (tretieho – pozn. P. Š.) *tisícročia*“ (D. M. Anoca). Po tejto publikácii nasledovala zbierka próz s názvom *Volný kúsok priestoru* (2011). Autorka si zrejme obľúbila žáner kratšej (občas až miniatúrnej) prózy; pokračuje po vlastnej „vyoranej ceste“. Publikácia obsahuje 28 častí (titulov). Časté biografické alúzie, topopy či motívy v jednotlivých príbehoch dávajú tušiť, že Anna Räu-Lehotská rada zaznamenáva do písomnej podoby svoje menšie či väčšie zážitky zo života. Tento typ realizácie vlastnej spisovateľskej práce však dostatočne kompenzuje aj vyvážením príbehu (príbehov) najmä v prípadoch, keď si to žiada (predtým redukovaná) fabulácia. Tým sa vlastne dostáva k rozšíreniu vlastného epického priestoru. Sú to azda drobné psychoanalýzy, ktoré prispievajú k spetreniu a obohateniu prózy a kultivovaniu štýlu po slovensky písanej literatúry na Dolnej zemi. Je v nich identifikovateľný jej zmysel pre jemný, empatický, ba ľudský humor: „... *je v nich prítomný príbeh, epický pôdorys, mikródej, moment, nálada. Tematicky sa viažu k rôznym oblastiam...*“ (E. Vitězová). Základným atribútom jednotlivých poviedok (čft) je ich realistický podtón i metóda spracovania; aj v týchto prózach sa objavujú prelínania sna a skutočnosti.

Opäť v rámci edície *Pôvodná tvorba* však uzrela svetlo sveta publikácia s názvom *Nesúlady*, ktorá obsahuje 83 básní: akýchsi dosvedčení autorkiných „zatúlaných

výkrikov'. Sú to verše, ktoré nabádajú vnímavého čitateľa pozrieť sa aj za obzor napísaných slov. Je to magická hra Anny Räu-Lehotskej – jej vidín, ilúzií, ale i túžob a sklamaní; konfrontácia vonkajšieho (otvoreného) a vnútorného (zahaleného) sveta v pozadí prítomného morálneho príkazu korektného bytia. Autorka často vychádza z určitého mystéria chvíľ oporných bodov života. Tie sú najmä rodina a príroda ako východiská i odrazové mostíky spoločenského až ideového sveta. Ideálnym stavom lyrického subjektu je splynutie týchto entít. Uvedomuje si však nereálnosť dosiahnutia tohto stavu a často pomocný svet ideí postupne redukuje na opis prízemností a každodenných problémov nielen spoločnosti, ale aj seba samého. Základom jeho pochopenia sú príchody a odchody, akýsi svet naruby, v ktorom sa všetko vymyká pravidlám. Aj z toho dôvodu často uniká k snom, ktoré sú občas mátožné, občas radostné – ale vždy pôsobia ako akési útočisko. Sen, čas a poznanie preto majú centrálnu postavenie v poetickú líniu autorky. Čakanie na dozretie, resp. plynutie času pri identifikácii chronotopu človeka sa odohráva v pozadí tečúceho toku rieky pri práve takomto slede udalostí. Lyrický subjekt sa často dostáva do symbolickej tmy, kde hrá hudba podvečernej tíše a konfrontuje sa práve ticho so slovom. Koniec koncov však zvíťazí slovo, nakoľko ticho v jej chápaní spriesvitnelo krokmi tvorivého človeka. Ten ale musí byť optimistom, akosi naháňať šťastie, hľadať spomínané sny proti zabudnutiu a uvidieť nádejný lúč v labyrinte spomienok a citov. V súčasnosti však lyrický subjekt váha, čaká odpovede v skamenenom živote prítomnosti, avšak aktívne sleduje postupnú redukcii hmlý každodennosti. A práve v takýchto křčoch sa zjavuje báseň a zdôrazňuje sa prítomná nástraha pominuteľnosti života v pozadí kolobehu ročných období. Často sa teda do lyrických výpovedí poeticky vtesná epický priestor (ba i opačne): Räu-Lehotská ako epik sa predsa len nezaprie, veď často sme v týchto textoch svedkami odklá-

ňania ‚dotieravých metafor‘. Prejavuje sa v nich aj akási básnická ‚fotografickosť‘ v pozadí autorkinej záľube.

V jednotlivých básňach sa často konfrontuje osud so všednou náhodou, pravda s klamstvom. Slovo však má silu: tvorí kruhy, múti a motá, brodí sa a hatí. Vďaka nim zaduní báseň ‚ako rozsekaná ozvena‘ a čitateľ má za úlohu práve identifikovať vôňu čerstvo nakosených básnických výpovedí.

Autorka poukazuje aj na to, že všetko je relatívne a myšlienky existujú aj za zrkadlom. Zdôrazňuje potrebu objatí schúlených ilúzií, ktoré zanechávajú za sebou pečate pamäti v duši citlivého človeka. Lyrický subjekt už zaplatil za svoje viny; teraz sa už chce iba skryť pred dažďom, hľadať oázu pokoja, kde môže neprestajne čakať na stretnutia. Hľadá súlad s vlastným obrazom a zvyrazňuje potrebu opätovného nachádzania seba samého. Človek v pozadí svojej často labilnej rovnováhy musí neustále hľadať prirodzené miesto v chaose zvukov a svetiel, nenechať sa unášať v čiernom nekonečne nevypovedaných slov zautomatizovanej vôle. Musí teda ísť za svojimi predsavzatiami, veď má prirodzenú túžbu zakotviť. Postupne sa teda symbolická búrka a hmla rozpustí v snehu; kvapky dažďa prinesú očistu a lúče slnka vytvoria podmienky pre oblúkovitý let duše človeka. Tak sa vlastne spojí fyzické a psychické človeka, ktorý môže symbolicky nabráť silu z vahadlovej studne.

Dôležité je hľadanie tretej cesty, teda akési preskúmanie možností skrytých zázrakov. Svet je rozdrvený napoly medzi reálnym a virtuálnym. V tejto determinácii je dôležité hľadať seba samého v sútoku existencie a zanechať clivotu, resp. napriek ozubenému súkolesiu času i sladkobôľných osobných spomienok dostať sa do jadra duše (aj cez pukliny), t. j. k podstate vecí, kde je možné dovidieť pod povrch dopichaných dní. Človek teda musí skĺznuť pod pokrievku, kde môže nájsť úkryt pred okolitým svetom. Je však potrebné vytvárať aj kontakty i vzťahy, ktorými posúva dejiny dopredu. Človek teda

musí vnímať krásu okolia i dobrotu ľudí a nájsť zmysel aj v stálosti: veď aj ono do kameňa vyryté desať Božích príkázaní ho symbolizuje.

Autorka často využíva symboly ohňa a brány, ktoré taktiež evokujú v čitateľovi potrebu tejto cesty. Človek je opäť v chápaní lyrického subjektu v kolese života, kde dostáva aj údery. Preto je potrebné sňať si okuliare a pretnúť ticho a na pár chvíľ vrátiť sa do básne ako domov. Je mimoriadne dôležité všímať si znamenia zašlých čias, teda veštbu rôznorodej minulosti, v ktorej sú aj nevypovedané nádeje: často groteskné, absurdné prázdno bez istôt („*Či mám ešte / dostatok času v mojom priestore / a dostatok priestoru v mojom čase?*“). V takejto situácii je človek obeťou pomimuteľných ilúzií, pričom slová väznia a majú krátky život ako ozveny v podzemných chodbách. Aj v takomto rozporení si však človek musí všimnúť krásne chvíle života, veď v chápaní lyrického subjektu nič neodchádza do zabudnutia. Na konci je teda potrebná viera v lepší život, veď len takto sa môžu vysloviť básnické protesty proti anarchii a vyjadriť myšlienky súladu v nesúladoch.

Opačne to azda ani nemá zmysel.

Patrik Šenkár

OBSAH

Prízraky	7
Skaly	8
Morálny príkaz	9
Detektívka	11
Takmer nič	12
Sprisahanie daností	13
Letargická báseň	14
Armageddon	15
Večer čo večer	16
Chcem	17
Ťažké slovo	18
Nepatrný detail	19
Tancovačka	20
Víchrica	21
Vahadlo	22
Stretnutie	23
Rozsnežím sa	24
Preludy	24
Zvonivé ticho	26
Pripozdieva sa	27
Všetko vyrieknuté	28
Priskrutkujem si	29
Zmrzačené otázky	30
Zosúladenie	31
O nepevnej vôli	32
Zadaždený večer	33
Prelomené mlčanie	34
Tvárou v tvár	35
O stekaní slov	36
Súvislosti	37
Splesnené slová	38

Rozhorčenie	39
Premičané vyznania	40
Útroby pamäti	41
*** (Pri zásvite sviečky...)	42
Narodeniny	43
Maska	44
Nevyplnená veštba	45
Tiene ruín	46
Aritmetika	47
Amulet	48
Predstav si	49
Navečer o deviatej	50
Súkolesie času	51
Krátky dolet	52
Prehĺbený kaňon	53
Dospelosť	54
Výlet	55
Chmárava	56
Podstata	57
Vír	58
Slová	59
Túžba	60
Mágia I	61
Mágia II	62
Nič také	63
Upratovanie	64
Bežný obrad	65
Nuda	66
Hmla	67
Rozhovor	69
Tu	71
Čakanie	72
Ústup	73

Dejiny	74
Návrat	75
Apokryfný november	76
Rovnobežné cesty	77
Votrelec	78
Prisúdené bremeno	79
Babka s dvanástimi pármí očí	80
Úzkosť	81
Protest	82
Posolstvo	83
Odchod	84
Opevnenie	84
U Jonáša	86
Trójsky kôň	87
Rozgniavená nemota	88
Zašliapnuté sľuby	89
Jesenné pochybnosti	90
Strach	91
Brodenie	92
Patrik Šenkár - „Zauzlené nitôčky“ svedectiev Anny Räu-Lehotskej	93